

Te Pipiwharaura

HE KUPU WHAKAMARAMA.

NAMA 114-115.

GISBORNE.

HEPETEMA 1907.

"He aro te wengi ha whia, He haunuru te uau ha rere."

MATOU ANO.

I HIAHIA matou i te ekenga o nga nama o ta tatou pepa ki te 100, ki te titiro whakamuri ka ata whakatepe ai i nga korero o "Te Pipiwharaura," o te tinaranga mai, a tae noa mai ki tenei ra, odra i te nui o nga raruraru kahore i taea e matou, kaati i te mea he mahia nga korohei tenei paanga e whi ana mo te pepa, he mea pai pea kia whakariten ta matou kupa inaianei.

Ko te Nama 100 "Te Pipiwharaura," ara, ko Te Kupu Whakamarama te ingoa i era ra, no Machi 1898. Ko te tangata nama i timata, a ko te Hiri tamariki heki ko Rev. Perere Peneti. I Whakatu hi i era ra e noho ana. No Hanuere 1907 ka huaina te ingoa o te pepa ko Te Pipiwharaura mo te maunano o tona ingoa tuatahi. No Akomana 1899 ka hikitia mai Te Pipiwharaura i Whakatu, i tona kohanga i whanau ai, i paepao ai, ka hikitia mai ki Te Raukahikatea nei ta ai, ka tuturu hoki te noho a tetahi o nga etia ki te kareti ko Peneti e mea ana mo te hiki ki Taranaki, kaati e haere ana tenei ki te iwa o nga tau i taia ai ta tatou pepa ki Turanga nei, a tenei ano te taia nei. Ko te munga o a matou kupu mo nga tau o te taenga mai o ta tatou mokai ki konei a tae noa mai ki tenei ra.

Ka 9 nga tau o "Te Pipiwharaura," ka 115 nga nama (kotahi te marama i taka ko Hanuere 1905), e haere ana ki te 10 o nga tau. I enei tau e iwa i rere "Te Pipiwharaura" i roto i te aio, i roto i te

marangai i te wao i te haumoana, i roto i te tonga taupuna i te aro i te kanga i whanganui o te ngahuru. He mahia ano huringa ngahuru i ta mai ki te Hiri o te mahia ano heki nga paeritanga ngahuru. Ko tona hiahia mai he pa i te pa i te ora mo te iwi, he whakato i te aro, he takahi i te he, ota i te taku rawa pa o te ngahuru, amarihi ka pa i te pa i te taikaha, whakaru rawa oke ki te pa i te hiki whakaru rawa, mo te iwi i te marae. Kahore matou i whi i te tangata, i whi anei ki te haere ngatahi ki te mahi matou e heke mai i te tangata i te whakamarama mai i te mahi o tona tangata kia noho maunano i te iwi, a ki ta matou whakaru rawa ki te tenei tetahi mahi nui mo te pepa. He tino mahia ana o te iwi nui ko nga tohanga maori te ahi hinga e kin ngia ana o matou i to maunano whakamarama he mahi tinihanga. Na ringa i tenei take i 5-komiti ai o matou heke mai. Kahore ratou i te mahi ki te take o ta matou whakamarama oira ko a ratou ai i muri i a ratou e mohio. Tera atu ano etahi take i kore ai matou e paingia, i kua ai matou he reo taikaha. He iwi hohoro rawa te Maori ki te manatua mo te kupa, ahakoa he kupa tika, a he iwi whakamauhara. Na ringa pea i tenei he o matou ka whakaturia he komiti hei whakahaere i te pepa i te tau 1904. No nga ra i tenei komiti i tino heke ai te pepa, i he ai nga rarangi ingoa, nga moni, me te tuhinga, i a Hanuere 1905 kahore te pepa i puta. Kahore a matou amuamu, heoi ano he noho puku he whakatoremi

ki tua o te paewai me te tohe ano a matou whanaunga kia kore rawa matou e pa atu ki te pepa kei waho matou he ngaunga ma te ngutu. I poroporoaki matou ki ta matou tamaiti i whakapupu ai, ka riro he matua ke, otira i tona whakarerenga, ka tangi haere ano i muri i a matou, ko te panga tenei o te aroha ka awhitia ano e matou, ka hikitia ano ta matou whakautu, kia mate, mate ki roto i o matou ringa. I mua atu i te whakaturanga he komiti ka peia matou e tetahi o nga kai ta ki waho o te whare ta he porearea no matou, i mahara hoki matou kahore ano matou kia turakina i to matou turanga otira. I ohomauri matou. No muri ka rangona e matou ki te korero a taua kai ta ko ia te etita o Te Pipiwharaurou, a ka tinana hoki taua kai ta a matou korero i hoatu ai ki a ia kia teta. Kaore matou i amuama engari i mohi puku noa iho. He aha raanei ka ngaro te kai ta nei, a e ngaro nei.

He maha nga he o te pepa, ko te tino he ki ta matou whakarau ko te kore o teka o te papa ki nga tangata, chaha te etita-tanga i te tino he i; kei te whai matou kia tika enei he, kia kore nga he i a matou engari kia waiho kei a koutou ta he i o koutou hea taha, i o koutou pehupapa ranei. E te iwi wharewhare nga he, nga sunama, awhinatia ta tona mena, he pani noa ta ana, he porohiri, kia kakaru te tuku mai i a koutou hea karu, kia havi ai te rere atu a ta tatonu manū ki ena o tatou marae kawē korero ana ai, tohe ai kia whakakorahi tana te Iwi Maori i roto i te aroha noa me te atawhai o to tatonu Mataia i te Rangī.

TE KOTAHITANGA O TE AUTE.

MAHI HAWINI MA NGA KOTIRO MAORI.

IRUNGA i te ui a Rev. F. W. Tiatene, ki a Te Kitohi, misita Weteriana, mehemea he kotiro Maori kei Akarana e mahi hawini ana, ka tuihia mai e Te Kitohi tenei reta:

E hoa, tenei koa,

He tokomaha nga kotiro Maori, awhēkaihe kei Akarana nei e mahi hawini ana ki te pakeha. Ko to ratou nuinga he momo rangatira; no ratou ano te biahia ki te haere mai ki te taone, kia whiwhi moni ai ratou, kia

ako ai hoki ki nga tikanga a nga pakeha rangatira. Ka nui toku whakamanamana ki te whakaatu atu i te nui o to ratou pai, a, mehemea i penei atu ano te tokomaha o nga kotiro e whiwhi katoa ratou i te mahi ko ta matou whai he whakanoho i a ratou ki nga kainga o nga tangata whakapono, a, na konei i kitea ai te pai.

Kahore ano kia tubituhia e matou he ture, engari e whakaturia ana e matou he kotahitanga, ka hanga ai he ture, ko Mrs. Cieddes hei tumuaki wahine. He wahine rangatira tenei ki tona taha Maori, he tamahine na Wiremu Webster o Hokianga. Na tona aroha ki tona iwi i ngakau nui ai ia ki tenei mahi. He Porepitanga tona Hahi, engari e aroha ana ia ki te huna o te ture e aroha pono ana ki te Aiki. Ko te Hahi o nga kotiro nei he Igitangahi he Wiremu engari huna ai ratou ki te Kara Karua a Mrs. Cieddes a whakakoumā ai ratou i te ki te waiata. He nga Ratipua ka haere ratou ki o ratou nei karakia ano. Kei te tona ou huihuinga i te mararama i te whare o Mrs. Cieddes ki te ngahau ki te waiata. Ki te pu he mate he ai a rauri ki tetahi o ratou ko mauria ana ki to ratou hea mahi—he whānau mo ki a ratou. Ki te biahia ratou ki te haere he rangatira ke kauri rawa ki a ia, kia paanga moe e te marae he haere mo ki tona whare takoto ai, tūhina ai, aroha ana ai. Kei te huna o nga ture i Ma nga matua rawa e whakamāhia tika ai te haere mai o e kotiro ki te taone, me hore to ta ratou tuhituhi ki o ratou aroha me whakarongo tonu ratou ki nga kapa o ratou rangatira me pūnui i nga ture o ratou whare mahi a, me hoki ki te kainga i nga haora i whakarere; kua rawa e ngūo i te pu mehemea kahore he hoia me tuhituhi tonu e ratou he kaute mo a ratou moni, i whakawhiwhi ratou ki te pakapūhia kaute hoi tūhinga mo ana hokokoko; kama rawa e nama. E whakakoumā ana ratou kia whakaro ki a ratou ano, a, kia hana e mea kua tūhina ratou i to ratou rapunga oranga mo ratou ano.

Kōia nei te whakarapopototanga o a matou ture; e ata whakamarauatia enei ture ki te iwi pakeha.

Ko te tumuako o te ngakau kia whai hua nga hui i tenei tau. Ka nui te hari o te ngakau i te piki haere tonu o te whakaro o te pakeha ki te Iwi Maori.

Kia ora koe.

Na to hoa aroha,

WIREMU TE KITOHU.

Devonport,

Akarana.

HE TANGI MO MATA HEREWINI.

Mari iho i tenei ka kororotia e te Hon. Wi Pere tana motini tangi mo Mata Herewini i whakauria mai e te waea o Ingarangi, no Maehe i tenei tau i mate ai ko te *motini tuarima* tenei o te hui :

" E pouri ana tenei hui mo te rongo mate mai o te pouaru a Pihopa Herewini, pihopa tuatahi o Niu Tirani : e 98 ona tau ka moe nei i te moenga roa : i kaha tenei hakui ki te awhina i tana hou tane i ana mahi i nga wa o mua, a ahakoa i tawhiti noa atu ia e noho mai ana, ara i Ingarangi, i koei katon ia ona whakaro, i ona hapu Maori, a kaore i mutu mai tona aroha ki a ratou."

I mea a Wi Pere i tino mohio ia ki a Mata Herewini. I nga wa o te raruraru ka tonoa ia me tetahi atu ki Waikato. I te ahiahi ka haere rana ki te whare o te Pihopa na Mata Herewini i huaki te whare kia rana, a, mana akitia ana raua e te pihopa raua ko tona hoa. Hei koei ka tatakitia te apakura : -

Ka whari ra e taku hou kotuku.

Taku aua nui ki te nui o te iwi.

Nga wai e tau i runga i te Rauwhiri.

He hingaanga whare nui kei ahau anake ra

Na te Rev. F. W. Tiatene i tautoko te motini, i mea ia, no te tau 1873 ka whakaukia ia e Pihopa Herewini, i te tau 1894 ka kite i a Mata Herewini i Ingarangi, ko 98 ona tau. E mara ana tona aroha ngakau, e maui tonu ana tona aroha ki tona Iwi Maori, i tui ia ki te ahua o te Maori. He tokomaha nga tangata nuanu kua mahi i waenganui i te Iwi Maori, engari kei wareware tatou ki a ratou wahine, ki o ratou kai awhina, i uru tahi nei ki a ratou mahi, ki o ratou mate. E tae tenei motini ki nga whanaunga o Mata Herewini, a e Iwi Maori i te mea kahore i wareware i te Iwi Maori to ratou whanaunga i tukua mai ki te Iwi Maori. I te panuitanga i te motini ka tu katoa te hui, me te tu puka ano.

TE KOTAHITANGA O TE AUTE.

Mari iho i te Tangi mo Mata Herewini ko te rapu ingoa hou mo Te Kotahitanga o nga Tamatika o Te Aute. I mea a te Tatana he mea nui rawa tenei ki te Aute ki te Iwi Maori katoa te hangaunga he ingoa hou mo te Kotahitanga. I timata tenei Kotahitanga ki Te Aute, i whanaui ki reira, i whangaui, i whakakakahuria, i iriiritia ki Te Aute, ka ro nga tau o ta ratou tamaiti, tona inainei e tomona ana kua whakahoutia te ingoa o ta ratou

tamaiti ka ro nei ona tau a ko te tangata e tohe nei kia iriiria houtia ko tatabi ano o nga tungaane o ta ratou tamaiti ko Aprana Turupa Ngata, M.A., LL.B., M.H.R. He tamaiti pono a Aprana na Te Aute, na reira he take tino nui ano i hihiia ai ia kua whakahoutia he ingoa mo te Kotahitanga. Ko te he o te ingoa tawhito he tutaki i etahi tangata ki waho ahakoa e hihiia nui ana ratou ki te tautoko i nga mahi a te Kotahitanga. E rua nga tino take tenei Kotahitanga : Tuatahi, he whakakotahi i nga tamatika o te Aute ; Tuarua, he hapui i te Iwi Maori, heoi ki te whakaputaia kotia he ingoa, ka he te putake tuatahi. Ko te ingoa hei te ingoa tau, reka ki te tarianga, kua te ingoa reka kina.

Hei koei ka panuitia e Te Tatana te ripata a te Komiti i whakamua i te hui i Retorua hei whiriwhiri ingoa ; ko te ratou ingoa i whakatau ai ko Te Kotahitanga o Te Aute.

I mea a Rev. Nikora Tautou ko te ingoa pai ko Te Kotahitanga o te Iwi Maori.

I motinitia e Wi Pareire ko Te Kotahitanga o Te Aute he ingoa. I tautokona e Reweti Kohere te motini a Wi Pareire. I mea ia me whakaae ko ta te Komiti ingoa i whiriwhiri ai no te mea he roa te wa i ata rapa ai ratou he ingoa, a he tikanga hoki me tautoko ta te Komiti me homa ka hore he take nui e taka ai ta ratou he ingoa. Ko te wahi kimo e te ingoa tawhito ko "Nga Tamatika o te Aute" he arai atu i nga tamatika o etahi atu kua. Kahore he he o te panuitanga i Te Aute, kia mautua ai te wahi i whanaui ai te Kotahitanga ki te aua, kia whai mautua ai hoki hei panui, no te mea e mautua ana ko te tangata e te Iwi Maori he kai na te kua. Ahakoa ki te piri tonu te ingoa o te Aute e kore e kua na Te Aute anake tenei Kotahitanga, me te Kotahitanga o te Tuhiti o Waitangi kahore i kua na Ngapuhi anake engari no nga hapu Maori katoa.

I mea a Rev. Whipene Rangitaki te ingoa, ko te Kotahitanga Maori o Te Aute.

I whakaae a Wi Pere kia whaihou motini te ingoa o Te Aute no te mea ko te tino katoa nga karami o te Iwi Maori ki Te Aute, kei te tono maui ki Te Aute. Na te Kotahitanga o Waitangi i whakamutu te hoko whenua, a he karamatua ia i hapui i tana Kotahitanga, kahore nei ano kia mate. Ki te kapea te ingoa o te Aute ki te tukua ki te iwi nui te whakahaere ka mate, o kore e ora.

I tautoko a Tame Ariapata i Te Kotahitanga o Te Aute.

I mea a Rev. F. W. Tiatene he mea taikaha rawa te whakahou i te ingoa, ko tana ingoa pai ko Te Kotahitanga o te Aute, no te mea ko te Kotahitanga he Komiti hei mahi i waenganui i te iwi nui. Hei whakamaharatanga ano hoki ki a Te Wiremu te waibo tonu i te ingoa o te Aute kia mau ana, ko ia hoki te papa tuatahi o te Kotahitanga.

I te poofitanga tau ana he ingoa ko:—Te Kotahitanga o Te Aute.

"TE PIPIWHARAUROA."

Ko te mahi tuatahi o te ata o te Hatarei ko te whakarongo ki te ripouta a te komiti i whakaturia i te hui i Rotorua hei uiui mo te ahua o "Te Pipiwharauroua." Ko te kupa tuatahi o te ripouta he whakamahi ki te kaha o Reweti T. Kohere ki te whakahaeere i te pepa, me i kore ana ia kua mate noa atu. I tau ki runga ki tona tinana kotahi anake nga taumabatanga o te pepa. Engari he whakaaaro ano o te komiti mo te pepa: Me taituhi he awhi atahua no "Te Pipi;" me whakarite he etita-raro ki Rotorua ki Te Aute engari ko Reweti Kohere tonu hei tino Etita me whakatu hoki he komiti whakahaeere ki te Kaeti i Te Rau, me panui nga mahi a nga Kaunihera Maori ki roto o te pepa.

I te tunga o Reweti Kohere ki te whakahi ki ka mea ka nui tona ora i te ripouta a te komiti i mahara ia e tuatanga ana ia he pera me ona taatanga o mua. Ka nui tona whakamahi ki te ripouta a te Komiti. He mahi uaua ta te Etita e etaha ana hoki ki runga i a ia nga he katoa o te pepa. E whakaae ana ia he nui ona he, i manaa etahi tangata i ana kupu. I etahi wa i te he o tona manawa i te kai ta e tatari ana he korero ka tuhia ponamatia e ia etahi korero, kia oti te ta katahi ka kua e ia te he, otira ki te mohio ia ki te mea i tika ka tuhia e ia ahakoa patua ia mo taua korero. Ko tetahi mate nui o te pepa ehara i te mea no te pepa no te etita raua te he engari no te Iwi Maori, ehara i te iwi korero pukapuka. Ko tenei te take, nui i mate ai a te Maori ana nupepa: Te Hoa Maori, te Karere Maori, Te Hokiioi, Te Pihoihoi Mokemoke, Te Wananga, Te Waka Maori, Te Paki-o-Matariki, Te Huia Tangata Kotahi, Te Korimako, Te Tiupiri, Te Puke ki-Hikurangi, Te Matuhi, Te Rerenga Wairua, Te Riroriro, a ko Te Pipiwharauroua e kawenei te koiwi. Ehara i tona kaha i taea mai ai enei tau engari na te perahi a Te Wiremu Hapata. Ko tetahi mate nui o te pepa ehara

i te mea he kore etita engari he kore kai whakahaeere hei tiiro i nga ingoa i nga moni. E rangona ana e ia nga tino korero o te motu, e tukuna mai ana ki a ia. Ko te mate nui he he no te rere o te pepa he tahaeitia e te tangata ke, ki te he hoki te puta atu o te pepa a te tangata ka riri ka mutu te tuku oranga mai mo te pepa. Kua tu he kai whakahaeere mo te pepa, ko te korero he nui, ko nga kai tubitubi i kore. Ko tona hiahia me tango e nga Kaunihera ma ratou te pepa kia whai tangata ai ia wahia ia wahia, hei whakahaeere engari no ratou ano te he he kapenga i Te Pipiwharauroua whakamana ana he pepa ke.

He tokomaha nga tangata i whai kupu i mea etahi he mea pai rawa kia panuitia nga mahi hokohoko kia mohio ai te Maori ki te utu o ia mea o ia mea.

I motinitia e Nepia te Atu kia toru tangata o te pepa i te maraana. Otira he mea pakeke tenei heoi tukua ana ma te Komiti e tiiroiro.

(Taria te Roanga o nga Korero o te Hui.)

HE MANUHIRI NO HAWAII.

COL. JOHN TAMATOU BAKER.

I OHORERE te putanga mai o tetahi tangata ki Turanga nei i te 24 o ngara o tona maraana—he manu rere mai, na manuhiri no Hawaii, no tona motuhanga o tana o te Iwi Maori. Ko te kite kua i a Hoani oho Tamatou Peka, ko te meatanga o te ngakan, he tangata, he tino tangata, he rangatira. He tangata whakahara a Peka, nuku atu i te putu tona roa, ko tona tupu ko te tupu i a Timi Kara. Ko tana mau kakahu kei te mau kakahu ano a te rangatira; e ma ona roa, ko tona ake roa, ko te roa Ingarahi—he tangata ngawari, ngawari te roa, ngawari te tinana, ngawari ana hanga katoa. Kaore te tangata e weli i a Peka, ka kumea tonutia atu e tana kata. I te wa e tu ana te kingitanga Maori o Hawaii i nga ra i a kingi Kalakaua, ko Peka te kawana, i tu hoki ia hei kanara mo nga hoi. I te hinganga o te kingitanga, i riro ai te whakahaeere o te whenua i te Kawanatanga o Amerika ka nobo noa iho a Peka i tona kainga i Hilo. Kua mate tona hoa wahine he momo rangatira no Hawaii, na konei ia i haere ai ki nga whenua. I tana wahine e ora ana i haere raua ki te whenua o te Wiwi, ki Ingarangi, i te mea kua kore nei tona hoa kua haere ko ia anake—he manu rere, he kore tauranga. Ko te tupuna tane o Peka no

Tahiti, ko tona tupuna wahine no Hawaii; ko tona papa he pakeha, he hoia. E ki ana a Peka kotahi te mea e kore rawa e wareware i a ia, ko te inoi a tona tupuna wahine. Nona ano e iti ana ka tangohia ia e tona tupuna. I nga ahiahi, ina hoki mai ia i ana mabi hianga, i te kaukau, i te whaiwhai nanenane ahakoa nui noa tona ruwha, ka whakao-hongia ia e tona tupuna kia inoi raua, ko tana inoi tenei: "E te Atua, kia tau iho tau manakitanga ki runga ki taku mokopuna. Kua ia e meinga kia rawakore, kei tabae; kua hoki e hoatu kia nui te taonga ki a ia, kei wareware ki a koe." I whakarangona e te Atua te inoi a tona tupuna wahine. Kahore ia i whakarawakoretia kei tabae ia, kahore hoki i tino whakahuatia te taonga kei whaka-manamana in ka wareware ki te Atua, otira i whakawhiwhia ia e te Atua ki te taonga, e rite ai ana hiabhi katoa, a i ahei ai ia ki te haereere kia kite i te no katoa. I timata mai ia i te korokore noa iho. E rua nga mea nana ia i whai taonga ai: Tuntahi, Na tona kalia ki te mabi; Tuarua, Na tana papunitanga i nga puare o tona pakete. I tona timatanga ki te mabi he iti rawa tona utu, i tae ia ki nga mabi katoa. Kua te tangata e whakahaewa ki nga mabi katoa. Kua te tangata e whakahaewa ki te mabi, kua e whai rawa hei te mabi nui timata ai. He moni kei roto i te whakatupu heihei. Peha nga hiabhi hehua, tohunga te moni mo nga mea muiui, whakapunitanga hei hako i tetahi whenua Kawaratanga, kua te moni e whakapana ki te kakahu. Papunitia nga puare o te pakete, I te mea kahore ia i mu waiuhiro i papunitia e ia tana puare, a i ora era moni mo etahi mea punau. Ko te tangata e whaiwhai paipa ana e paka puare ana ki tana pakete, ki te whakamutua ia e ia tana whipuni paipa, he puare tana kua papunitia.

Ko te hiabhi nui o Peka i haere mai ai ia ki Niu Tirenī nei kia kite ia i te Iwi Maori, engari he takiwa he tenei no te tahi, he kino no nga huatahi kahore e taea e ia te haere te tuwhenua, kei reira hoki, ki tana whakaaro, te hangatanga o te tangata. Ko nga iwi e noho tata ana ki nga taone kahore i pera te pai me nga iwi e noho ana i uta. Kua te Iwi Maori e whai kia tata ki nga taone, ko te ora mo ratou kei tawhiti i nga taone. Nui atu tona hahi i tona tutakitanga ki nga tangata o te Kareti i Te Rau. He mea whakamiharo rawa ki a ia tona kite i te taitamariki e hapai ana i te whakapono, a, te kite hoki i te awhekaihe e tu ana hei minita. Kotahi ano te awhekaihe o tona whenua he minita, kahore nga taitamariki e uru ana ki nga mahi o te

Hahi, heoi ano ta ratou e whakaaro ai konga mea anake o tenei ao, o tenei oranga poto. Nui atu te hari me te rangimarie i uru mai ki tona ngakau i tona taenga mai ki Turanga nei. I runga i te tono a te Etitā o "Te Pīpiwharauroa" me kore ana kupu ki te Iwi Maori o Niu Tirenī, ka waiho e Peka enei kupu, i tuhia e ia ki tona ake reo ano:—

Aloha oukou e ope makama.
I hokahi au mapuna ollu.
E aloha kekahi i ke kahi, muna ano upau.
I hokahi U' mauna mo ka pono o ka Lahui.
Koho i ke kauaka haopono i waha olelo mo oukou i ka Hare Ahele.
Paa, a malama iko ana mai kua i ka kahi lili i a hui.
Paiipani i na ipuka Lili i ko okoi waiuana.

Ko te whakamaoritanga tenei:
Aroha ki a koutou e oia hea aroha.
He kupu kotahi tuhi ki a koutou.
E aroha koutou tetahi ki tetahi i a koutou taenga katoa. Kia rite te lili o te wawae, kia kotahi te whakaaro hei painga mo te iwi katoa. Poritia te tangata ika hei waha korero mo koutou ki te Whare Korero. Paritia, tohunga te kaitiaki, kamaka rawa terahi manamana e hokama. Papunitia nga puare o koutou pakete.

Anei ano etahi o ana kupu, i tuhia e ia ki te reo Ingarihi:
Make few promises.
Be scrupulously careful in all your statements.
You must not go into debts; avoid debt as you would the devil. Make it a fundamental rule: No debt—cash or nothing. When working for others, think yourself out of sight. Seek their interest. Make yourself necessary to them who employ you, by industry, fidelity, and scrupulous integrity. Selfishness is fatal.
Do not speculate or gamble; do not believe you are rich.
Do not forget your father and your mother.
Read often the Proverbs.

Ko te whakamaoritanga tenei:
Kua e au nga kupu ouhi. Kia tino pono na kupu katoa. Kua e muna. Kia rite tonu matahi, i te muna ki tonu matahi i te wewae. Meinga tenei hei tino hui, ana, Kua e muna iho moni he kore moa iho ranei. Ki te mea o mabi ana koe ki tetahi tangata, whakaaro iho me te mea kahore he tangata i te kite i a koe. Whaii ko nga mea e pai ana ki tonu rangatira. Kia kaha ki te mabi, kia pono i au hanga katoa, kua rawa e uru he ngakau tabae ki a koe, kia kore rawa ai tonu rangatira e pai kia waiho atu koe i a ia. Ki te whai koe i ou hiabhi ake he tino he tona moni. Kua rawa e whai ma te moni e tomo moa ki tonu pakete, ara, kua e purei moni. Kua e kaitiaki kia wawe koe te rangatira. Kei wareware i a koe tou papa me tonu whaea. Kia hono tonu tau korero i te Pukapuka o nga Whakatauki.

(Taria nga Korero o Hawaii me ona Iwi.)

RONGO O TE HAHI.

NO te 8 o nga ra i mutu ai te wiki karakia whakaoho i te whakapono ki Moteo, Heretaunga. Ko nga tangata i tae ki reira ko Rev. Aata Wiremu, ko W. T. Periha, ko Hera Taringi. I tae mai ano te tonoa Paora Kurupo kia tae atu matou. Kia ora koe, e te hoa, me i watea e tae atu ano.

E haere ana ko Riwai Hiwinui Tawhiri hei kai-whakaako mo te kura Maori i te Hauke, Heretaunga, tetahi o nga kura a Atirikona Hamiora Wiremu. He maha nga tau i whakaako ai a Riwai ki tetahi kura pakeha i Turanga nei me tana ako ano hei mimita.

I tae mai te reta a Rev. Poihipi Koberé o Rangitukia, Waipapa, ki tona tuakana, he whakaata mai i te taenga mai o te kaata kai a te Putiha o Kahakura mana. "Ehara i te mea he kore kai, engari he whakarite ki nga tikanga o mua ma te pariha e whangai te mimita." He nui te whakamihii o tona ngakau.

Me whakaputa ake i konei te whakamihii o te Kareti o Te Rau ki a Eruera te Kura ratou ko nga tangata o Pouawa mo ta ratou kaata kumara ma te Kareti kia ora, e nga hoa tohira, e nga kai awhina. He utu ano to te wai matao.

TE URI O TE KANI-A-TAKIRAU.

NGA KOBERO O TE KINGITANGA MAORI.

E pouiri emi mahi i ma te takikau rororo e te putanga o nei korero, no matou te he he ranga hihina; en, ari ia e hea ana matou mo te tikanga mai e Rev. Nikora Tautari i nei korero. Na matou i tapiri atu te whakapapa o Kini Hori. — ETTA.

NO HUKAE te 1 o nga ra. 1907, i hemo ai a Wi Kini Hori o 75 ona tau. He Kaumatua, he Rangatira Nui whakaharabara, no te Tai-Rawhiti, E rangona nuitia ana a te Kani-a-Takirau, tona rangatira, me tona pai. Kaore ona uri i te ora, heoi nei ano ko Wi Kini Hori, he iramutu tenei tangata no te Kani, na tona tuahine.

Na te maori tenei ingoa a Kini Hori, ko te tikanga i tapai ai tona ingoa ko Kingi Hori he ingoa hoki tenei no te Kingi o Ingarangi, kia mohiotia ai te rangatira-tanga o Te Kani.

I tono te kawanatanga o Niu Tirení kia whakaae atu a te Kani kia whakaturia ia hei kingi mo Niu Tirení, ka utua e Te Kani: "He kingi abau, no mua no oku tipuna iho, a tae noa mai nei ki a au. Ki te riro mau e homai te ingoa kingi ki a au, ehara au i te kingi," ko te Kawana — "Homai moku a Turanga me Uawa."

Ko te Kani "E kore e hoatu e an engari anei, te Turanga, te Uawa whenua e hoatu e au ki a koe. Ka hoatu e te Kani ko te hoihoi ko Tokorakau te ingoa. I muri o tona ka whakaaro a Matene Te-whiwhi he rangatira tenei no Ngatira-kawa, me te Rau-paraha hoki, me whakatu he kingi Maori, mo tenei motu, ka whakatauki ia i tenei whakatauki: —

"Ko toku kawanatanga he kawanatanga i heke iho i te rangi, ko toku rinanga, ko wharewharenga te-rangi. Kei au te Kabu papara, kei Turanga te toka i piri ai te pua, hei ngangahu i roto i te wāwāre."

Te tikanga o te whakatauki: —

1. Kawanatanga: — Ko te rangarirata-tanga tenei o te Atua.
2. Wharewharenga: — Ko te hahi tenei o Ingarangi.
3. Kabu papara: — Ko te whare karakia o Ngatira-kawa ko Rangitukia.
4. Te pua: — Ko te Kani-a-Takirau te pua nei, ko ia hei kingi.

No te mea ki te heatu te pua hei tuwha mo nga pou whakairo, ka tau ana whakairo, ka ngangahu ana pua i te ao i te po.

Te huanatanga o tenei kupu ki a Te-Kani, kia whakaae atu ia hei kingi, kaore ia i whakaae, ka ki atu ia kei te tu kingi tonu ia, ka hoatu ki a te Heuheu kaore a te Heuheu i whakaae. Katahi ka whiua e Matene Te-whiwhi ki Waikato, ka aua ia hei Waikato, no te mea ko Waikato, he piko he taniwha. Ko tetahi tenei o nga mea whakalipahapa a Ngatikau-angunu, ara ko tona tipuna ko te Huki. E penei ana tana korero mo tona rangatira-tanga: Ko Ngarangi-Whakaupoko ki runga, ko Puru-Auta ki waengani, ko te Whakatatara-o-te-rangi ki Uawa. Ko nga pou enei o te kupenga a te Huki e ai ta Ngati-Kahungunu. Ki a Ngatiporon ia me Hauti me Turanga e he ana taua whakatauki.

RIPOATA A TE KOMIHANA WHENUA.

I WHAKAHE te Komihana ki nga tika-nga hoko whenua a te Kawanatanga. I mua atu o te tau, 1905, kahore he ture i mea he aha te mutunga mai o te utu mo te whenua. I kitea te manauranga a te Maori i a ratou moni whenua i te hokonga i etahi whenua o Heretaunga, o Whanganui, o Waikato. He mea pai me pupuri tetahi wahi o nga moni utu whenua o te Maori hei whakapai i nga toenga o ratou whenua. Ki te tukua te Maori tera e hokona katoatia eia ona whenua. Me titiro te Kawanatanga kei noho whenna kore te Iwi Maori. I mea ano te Komihana e kore e tika kia pa te Ture Whakanohonoho ki nga whenua Maori no te mea e takahi ana i te Tiriti o Waitangi; ki te kore te Tiriti o Waitangi e kore tonu ano e tika no te mea e mea ana tauu ture kia 1000 eka atahua e waiho mo te tangata kaitiaki. He torutoru rawa nga Maori 1000 eka pai no te Maori kaitiaki. Ki te whakarere kaitiaki he ture mo te pakeha mo te Maori he whakatatirekareka tena i te Maori. I tono te Komihana ki te Kawana kia whakamutua te hoko a te Kawarātanga i nga whenua Maori i runga i te tūānga tawhito. Kahore te Komihana i whakaae ki te tuku kei te Maori ano te tikanga me te hoko i tona whenua no te mea kua kitea te kino o tenei tikanga. I whakaha ano te Komihana ki te nui rawa o nga whenua o rihititi ana ki te tangata kotahi; me hanga he ture hei arai i tenei tikanga. Ko te huarahi tika ki te whakaae a te Komihana me makete te hokonga te rihititanga ranei i te whenua Maori kia nui ai te uta engari kuaa o whakamutua nga tangata he nui nei ano te whenua ki a ratou. Kahore e pai te wehewehe i te whenua, he nui no te moni e pau, he roa hoki no te mahi, engari me tuku nga whenua ki nga Poari Whenua ma ratou o whakahaere. He kupa ano a te Komihana mo nga tikanga tuku i nga whenua Maori, ki a ratou ano Maori rihiti ai.

Ko nga whenua enei i uiuia e te Komihana: Heretaunga; Waimarama me Porokawa, hei nohanga hei mabinga ma te Maori e 26,380 eka, hei rihiti e 4680 eka, hei hoko e 2300; Mohaka me etahi atu poraka; mahi e 48,623 rihiti e 10,147, hoko, kahore.

Whanganui: Mahi e 59,964; rihiti 92,443; Waikato: Mahi 92,148, rihiti 163,769, hoko 34,522; hui katoa: mahi 219,115, rihiti 271,039, hoko 36,822; hui katoa e 526,977 eka.

HE WHAKAHOKI.

KI A TE REWANUI HOHATANA.

KI TE ETITA O TE PIPIWHARAURŌA.

TENA KŌE. Mau e tuku atu enei kupu kia panuitia e "Te Pipi," ki nga waahi e tau ai ia, hei whakamarama ki nga iwi o te motu nei, me te Waipounamu, mo te panui a Te Rewanui Hohatana.

Tuatahi. E whakaha nei ki te kiinga a te hui whakapapa i noho huibui nei ki Tahoraitei waahi o Tamakinui-a-Rua, na Hoani Mehana Te Rangiotu, etahi o a ratou korero.

Tuarua. O nga kupu a Te Rewanui, Koia anake me ona matua te waihotanga iho o nga korero a Hoani Mehana, me era atu kupu a Te Rewanui, kei roto i tana panui. Heoi i te kitenga iho a Te Komiti o Taanenui-a-Rangi i ana kupu o tana panui hanga-kino iho a Te Rewanui, katahi ka tubia he reta, he tomo atu kia haere mai a Te Rewanui ki te araro o Te Komiti o Taanenui-a-Rangi, whakamarama ai i te tika o ana korero, kia whakamarama ai i te araro o te Iwi, kia riro ma matou ma ona whanauanga me ona hapu e whakatika e whakaha ana kupu. Heoi kihai a Te Rewanui i tae mai, i te ra i whakaritea ai hei taenga mai muna kaore he kupu mai kaore he reta mai, kaore he waea mai. Katahi i muri mai o te horinga o te ra hei taenga mai mo te Rewanui, ka tuhia ano te rua o nga reta a te Komiti he tomo ano ki a te Rewanui kia haere mai ki Tahoraitei ki te araro o nga hapu e noho huibui ana. Heoi kihai i tae mai kore tonu tanaa, kore he kupu, kore he reta, kore he waea. Heoi enei kupu hei whakamarama kia koe Te Etita o "Te Pipi" mau e tuku atu enei kupu rearua e whai ake nei. E nga iwi katoa, me o koutou rangatira, me e tuku iho, me nga kai-whakahaere pono o nga iwi, me nga kai-titiro i te hau o te korero, te hau o te tunga, he tohu ranei tenei no te tika me te pono me te rangimarie te koronga e whakaritea te tono tuatahi: me te tono tuarua? Ka wahi ranei te tika ki te haere ki te whakamutu i te mahi he a te tangata, a ko te mea nui tenei ko te panui ki te nopepa? A, he mea iti ranei te korero he kanohi he kanohi, te korero he mangai he mangai o te tuahine me te tungaane i ranga i te rangimarie i te araro o te iwi? E ngaro ranei i te iwi te tika me te he?

Heoi ra, e nga iwi ma koutou e titiro iho ki enei kupu ka kite tonu koutou i te tika me te he.

He kupu whakamutunga. "Ki a Te Re-wanui Hohatana, me unu e koe to panui hangakino ingoa."

Heoi ano.

Na te Komiti o Taanenui-a-Rangi e whakahaere nei i nga ritenga o te hui whakapapa o Tahoraifi, waahi o Tamaki-nui-a-Rua.

He mea tuku atu e te Tiamana

H. P. TUNUNA-RANGI.

Akubata 19th, 1907.

Pirinoa, Waifarapa.

I pena ano te rohi te tupeka, te maati, i tukua ki te marae, he kai katoa ma te waewae. He nui te pouri o te ngakau ki taua kaumatua mo tana ruhi: ko tana kotiro, ko ana kau, ko ana moni. He pai kau ia ki te tangata Maori kaere e pouri, engari ka koo.

Heoi ano.

na HONE KAHO.

Rahotu, Taranaki.

**HE HUA MATAAMUA NO TARANAKI.
MATE TANGATA, MATE TAONGA.**

KI TE TEITIA O TE PEPWHARARAO.

EHOA, tukua atu enei kupu e whai ake nei ki roto ki Te Pipi:

He hanga whakaroa te matenga o Kohine Kamaetahuna ki Opunake waahi o Taranaki. No Huna 27 ia i mate ai. I whohatia ake ai, na te mea ko ia te tu tetahi o nga matamua o tenei tukua ki te tau mai ki roto ki te Hahi a te Karahi. No Ma he 11, 1895, i iiria ai ratou ko ona tukua o ahau. No Pepere 12 ka tukua te Hapitapu ma ratou e mau ko Rev. Koperi, ko te Mene i muri mai i timata ai tona paanga e te mate, a no te Haratei ka mate no Huna 30 ka nehua. He nui te tangata i taua kaa kua i tona nehunga, Maori, pakeha, i taua pea ki te tau maku atu, iti iho ranei. Na tona paanga tonu i tuku mai, maku e nehua.

I whakakorea e tona papa nga mahi pai a Parihaka i ranga i taua kotiro, i kua e ia he mea pai ano, te tu o nga pai ki te marae hei whakangaahau ma, engari kua e kaewa ki ranga i taua kotiro.

Ko tenei kotiro he mokopuna na Titokowaru i te iha ki taua whaea, ko tona papa he tino rangatira tinana. I nga ra i mate ai taua kotiro nui atu te atawhai o taua kaumatua ki a maua ko toku hoa wahine, i rite te atawhai a taua kaumatua ki a maua ko toku hoa wahine, e rite ana maua he tamariki nana, ara, rite tonu ki ta te matua manaaki i ana tamariki ake, waihoki ko ana tamariki ake nui atu te manaaki, i a maua ko toku hoa wahine. Ko nga kau i patua e taua kaumatua mo taua mate e whitu, kaati i kai te tangata i kai te karatehe, i kai hoki te whenua, i te kai.

PITOPITO KORERO.

I tiro i te tiima o Rev. Wepiha Wainohu te kapa putuputu o Te Wairoa.

Te utu o te kuinga i tetahi rua kaitahi mo te rerewe o Hokitika ki Ohautahi e £500,000.

Ko te mahi a nga pakeha matua he tino i tonu i te ahua o te wheto o Kopu me kore e kitea he tangata kei ranga no te mea i rite tonu te ahua ki te taitoa nei ao. Ka tora te kau tau ka pahure nei ka kua o tetahi tangata o Itari ko Sebastianelli te ingoa, i kitea e ia he awakeri aua i ranga o Kopu. I te tau 1905 ka whakaaotia e tetahi tangata o Amerika ana awakeri, kei te whai ano taua tangata kua tino matua maua. Ki taua ki he hukapapa ki te whangai i ana awakeri, ko ana awakeri na te tangata ano i kori.

E taua ana ki te 500,000,000 te nui o nga tangata o Haina, e 40 ki te 50 i roto o te 100 o enei miriona e kai ana i te kai kino nei i te opinima.

Ka 27 nga tau o Wepa, tiamupiana hoe poti o te ao ka 8 nga tau i hoe ai ia, ko tana mahi he parakimete. Kua rite he reihia ma raua ko Tressider o Pohakera, a taua tau. Kua tae mai ano te wero a Durau o Karata. Ko te moni o te reihia a Wepu raua ko Taone £1000. I te whakokoro a Apirana Ngata ki a Wepu i Poneke i mea a Apirana kia oti iho te kapu hoe poti ki te Whenua o te Maori. He whakatauki na te Maori: "He rangai maomao ka taka i tua o Nukutarua e kore e hokia."

Kua oti noa atu i te pakeha te hanga he kaipuke whawai rere a maua ai me te pupuhi ano i ana pu. Pakeha! pakeha!

TE AO KATOA.

Tonga.—I rere tetahi kaipuke ko Salote te ingoa, no te pakeha engari he Maori nga tangata o runga e 60 hoki nga pahihī Maori. I te pakarutanga o tenei kaipuke mate katoa nga tangata kore rawa he morehu.

Moroko.—Kei te noho kino tonu a Moroko. I tetahi ata kohn ka kokiritia a Casablanca e nga Arapi, ka whawhai. Ahakoa pubia e uta, pubia mai hoki e nga manua kore rawa i hoki nga Arapi, ko tou ratou rangatira he whero katoa nga kakahu, i runga tae noa ki raro. Ahakoa pehea te pupuhi atu a nga hoia Wiwi kore rawa taua tangata i mate. I te whatinga o tona iwi ka whawhai ko ia anake, a kore rawa ia i tu. Kaba atu te riri a nga Arapi, e toru a ratou kokiritanga, e whā hōra i whawhai ai ka mutu, ka hoki ki tua o nga maunga.

Kua whakaturia e etahi o nga hapu o Moroko ko Mulai Hafid, teina o Abdul Aziz, Huratana o Moroko, he huratana, ara, hei kingi. Kua tae te tono a Mulai Hafid ki te huratana kia tukua mai ki a ia te torona. Ko te take i whakaturia ai he huratana hou, he whakaaro no nga Moa he mea hoko na to ratou kingi te whenua ki te Wiwi. Kua tono te pirimia a te huratana ki a whawhaitia tona teina kei ahua tokohi ana ana tangata.

I te whawhaitanga o nga hoia i te Kawanatanga ki a Raihuri hinga ana i a Raihuri, whati ana. Kua tantoko etahi o nga hapu i a Raihuri. Kahore i te mohiotia kei hea ranei a Raihuri raua ko Ta Hare Makarini. Kua tae mai te reta a Makarini ka nui tona mate.

Kua neke ake i te 1000 nga Moa kua mate, a kei te riri tonu i enei ra.

Ruhia.—Kua tae te tono a Ruhia ki Ingarangi kia hanga he manua mona kia £7,000,000 te utu o aua kaipuke katoa.

Ka 30,000 nga tane, nga wahine o Waraho, he taone no Ruhia kua hercheretia ki Haipiria i te tau kotahi, mo te tu ki te Kawanatanga.

Taranawaraa.—I runga i te motini a Tiana Pota whakaetia ana e tana kawawatanga

kia hoatu hei aroha ki a Kingi Ernera tetahi taimana nui (Cullinan Diamond). E 3½ inihī te roa, 2½ te whanui 1½ te matoturu, ko te taumaha e 3000 kareti. Na tetahi pakeha tenei taimana i kite e takoto noa ana, e puta ana i roto i te ooneone. Kei te £1,000,000 pea te utu o tenei kohatu.

Hawaii.—Kua tae mai te waea o Hana Paraniko, e mea ana kua u a Pirinihi Arepai o Tahiti ki Honoruru, Hawaii, e marena ana i a ki a Kuini Liliuokalani o Hawaii. Ka 50 nga tau o Ririsokarani, ko ia te kuini whakamutunga o Hawaii, ka turakina nei te kingitanga e te Kawanatanga o Amerika; ko te kingi o mua atu i a ia ko Kalakaua.

Pahia.—Kua kohurutia te pirimia o Pahia. e ai te korero, ko te take he hoki whakamuri no ana tikanga ki nga wa ano o te kuaretanga, ko te biabia hoki o te iwi kia aru Pahia i nga iwi kaha. Ko te ahua hoki o Pahia i enei ra ko tona ahua ano o nga mano tau kua pahure nei.

RONGO O NIU TIRENI.

I TE weranga o tetahi whare o Turanga nei kotahi te tangata i wera, ki te ki a nga hoa he haurangi i wera ai.

I wera ano etahi pakeha tokorua whakainu i te abi, he haurangi ano i wera. I taria e raua he waipiro ki roto o te raua whare ka timata ta raua inu. Kei te kangia te whare kei te ngongoro tonu pea, a mate noa raua.

I tetahi Maori o Kenana, Mangonui, ko Here Pita te ingoa, e huri kauri ana ka tamia e te rakau, mate tonu atu.

Kua mate a Peti hoa wahine o Tame Pasata, M.H.R., ki to raua kainga ki Puketeraki, Waikuaaiti. He nui te tangihanga i tangiheia ai tenei haku e ana mokopuna, e ana tamaiti e oau whakaunga, e ona iwi katoa.

Kua tae mai te whakaatu a Rangi Pakau Ngahine o Hawera i te matenga o Ngahina Wharekakaho, he wahine rangatira no Ruamui no Rauru, engari he maha atu ona iwi.

No Mataura tetahi rongu kino. I whai tetahi tangata ki tetahi kotiro kia pirangi ki a ia he wahine kua taumauria ki tetahi atu tangata ko te haenga tenei o te nanakia nei ka puhia te kotiro nei; i omia ia ki waho ka rere ki roto o te poka wai ka pupuhi i a ia. Kaore ano tenei tokorna i tino hemo rawa. E te tangata he hae nei kei tou ngakau, kei roto i a koe te kapura o te reinga e torohu ana—ko te kapura teia o Kehena, e kore e mohiotia te wa e murara ai ki te kore e tiocia e te Wairua o te Atua maianei.

I tahaetia e Makenataca, tetahi o nga kai-whakahaere o te Ekepihana tetahi o nga moni, ana ana ki Lagarangi. I te maana ka putua atu he waea ki Amerika ki te Tonga ki hopukia mai. I te kore hou ka haria ki Lagarangi e te pirihimana i tukua atu i Niu Tirihi nei. I tuinga ki Niu Tirihi nei. I whakata e Makotahi ki tonu he, a i te mea kua reu rawa ia ki te haere e wha manana ano moia ki te herehere. He tika he roa te hirirangi o te ture.

RONGU TOMURI.

Nui tae mai te rongu kaore a te Salote, te kaupake o Tonga, i tahiari ngari i pahia e te haa ki tawhiti, e aro-maoro te kahakinga.

Kua maui te tana moa ko te wahine o Mataura i pahia mai te wahine e te roa. Ko te wahine no muri i mate ai.

I pakari tetahi piriti tino reu, te piriti tou atu i te ao, e 3 maero te roa, e tana pai ki Otawa, Kanata. E hunga ana ano ka whati, 100 nga tangata i mate.

Kua whakaauria e matua te tukinotanga a nga tangata o Kareponia i nga Tiapani, kua tae mai te rongu o tetahi ugaugare nui i Panakupa, he taone kei te baaauru o Kanata. E 3000 nga pakeha i haere ki te tukino i nga Tiapani, ko te patanga o nga Tiapani ki nga waharea o te pa me a ratou pu huruhuri, ko renga o te Scoo.

E 200 maero te tatanga atu o te Monowai, tima o te Uniana Kamupene, ka whati te pou o te urungi, ka maanu nona, ka akina e te ngaru. E rua nga ra ka kitea e te Mokoia, he mahi nui ka hono nga tima, he mea whakapiri tonu na te Mokoia. No te rima o nga ra i muri iho o te whatinga o te urungi ka u ki Poihakona, he nui te koa o nga pahihii e 200 me o ratou whanaunga, i mea hoki ratou kua tohuhu pea a te Monowai. I te tau 1901

ka whati te wira o te Monowai, a na te Mokoia ano i kite.

E ono nga tima i unga kia haere ki te kimi i a te Monowai, ko te Warrimoo tetahi nei waho o Whakatu ka u a te Warrimoo, na te Rototoi i te ka maunu.

Kei te whawhai tonu a Moroko. Kahore ano a Makarini kia kitea. Ko te wehi kei roa te utu mona ka whakamatea e Raihuri.

Kua whakawhiti ki a Amerika te tima nui atu, te te atu, pai atu i te ao, ko te Lusitania, no te Ingeribi. E 5 ano ia ka whiti ki Niu Ioka. E 32,000 nga taui e tenei tima. He mahi nga tau na Tiapani te tima nei atu i te ao. Ko te kaupake shawhai mai atu e ao ko te Dreadnought no te Ingeribi.

Tata tonu i te tima pai rawa i te ari tetahi taone nui o Tapani ko Lakawate te taone. Kei waho o te haere tonu te taone moana.

Kua waea mai tetahi taone i Aratorara i te ari, tana pai ka i te taone moana i te tima i te ari.

TE MAURI.

I tawhiti ariari whiti o te Kaha ki te unipapa pakeha. Ko tenei haka he whakatao ki te pakeha o te ariari i nga tauiwa Maori. Ki te kore nga pakeha tangata i nga pakeha pai, ki mahi ana e whakaha ki nga Maori, engari ka tukua te nga pakeha totia ana e whakaha ki te Maori, ka akona e te Maori ko nga tikanga o nga pakeha totia, e kore te nga pakeha tangata e waakana ki nga Maori i whakaha ariari ki nga pakeha *hakaana, pira,* puta mai i nga whare hei here me emi atu pakeha kikiro. He mea ngawari nona iho te awihiri a te pakeha i tetahi Maori pai, a ko enei kei i te ariari ki enahi nei. Hei ariari ahiahi ka haere ki te whare o te Maori, ka koreo ki a ratou, ko tana whanau, he maha nga putake korero, he tohutu-hu, he whakaako, he whakaputa, he mea nui enei ki tenei iwi tangata ki te Maori, a e manakohia e ratou. Hei taotoko i te peno o aku kupu, me titiro ko nga Maori pai ko nga Maori e tawhiti ana i nga taone, ko nga Maori tino kino kei nga wahi e mui ana e te pakeha. Ki te hahia te tangata kia rongu ki te ahuwhenua, ki te kore e iua waipiro, ki te kore e kaha, ki te pai o nga whare, ki nga kaari putiputi, ki te nui o te kaanga, o te kai, a nga Maori o tenei tukatai, e kua ahau ki te tuihiti ata ki taua tangata.

MARAMATAKA.			
1907. OKETOPA.			
1	Th	Ra 7 Ka	gh. 5m. Ra 21 Ka
2	W		
3	Th		
4	F		
5	S		
6	M		
7	W		
8	Th		
9	W		
10	Th		
11	F		
12	S		
13	M		
14	W		
15	Th		
16	W		
17	Th		
18	F		
19	S		
20	M		
21	W		
22	Th		
23	W		
24	Th		
25	F		
26	S		
27	M		
28	W		
29	Th		
30	W		
31	Th		

Ratapu 19 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 20 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 21 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 22 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 23 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 24 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 25 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 26 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 27 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 28 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 29 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 30 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 31 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 32 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 33 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 34 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 35 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 36 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 37 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 38 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 39 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 40 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 41 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 42 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 43 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 44 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 45 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 46 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 47 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 48 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 49 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 50 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 51 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 52 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 53 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 54 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 55 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 56 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 57 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 58 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 59 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 60 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 61 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 62 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 63 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 64 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 65 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 66 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 67 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 68 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 69 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 70 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 71 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 72 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 73 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 74 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 75 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 76 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 77 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 78 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 79 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 80 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 81 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 82 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 83 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 84 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 85 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 86 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 87 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 88 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 89 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 90 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 91 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 92 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 93 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 94 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 95 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 96 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 97 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 98 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 99 i muri i te Tokotoru.

Ratapu 100 i muri i te Tokotoru.

HE TURE TUTURU.

1. Kotahi putanga o Te Pipiwharaukoa i te marama.
2. Ko te oranga mo te pepa e rima hereni (5/-) i te tau, me nooti o te Poutapeta me pane ranei, auaka i te tiaki he pane kingi hepene nga pane e tiro hiahiaia ana.
3. Ki te pan nga hereni a tetahi tangata i tuku mai ai ka tukua atu he kaute. Ki te tae atu te kaute kia hohoro te tuku mai i te moni, na te moni hoki i puta atu ai te pepa ehara i te mea tupu noa.
4. He pai ana kia tukua mai nga kerero o ia wahi o ia wahi o te Motu, engari kei te hira te tikanga mo te ta i ana kerero; kia maraia te tuituihi.
5. Me penoi te tuhi i waho o nga rata katoa:
 - Ki Te Pipiwharaukoa,
 - Te Rau, Gisborne.

HE PANUI

Ki te tangata e hiahia ana ki te Rarangi ki te Hirama: he ahi te tae atu nga pukapuka kei a au iwhiri: ko te atu:

<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 2/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 3/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 4/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 5/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 1/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 2/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 1/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 1/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 1/6
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 2/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 3/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 1/-
<i>He mea mahi, kihi motu</i>	... 6

Maku e utu te Pane Kingi he tuku atu i nga pukapuka ki a koe.

Na H. W. WILLIAMS,
Te Rau, Gisborne.

Ki te hiahia te tangata ki te Paipera ki te Kawarata, me tonu ki te Hanga Demonstration SUNDAY SCHOOL, Union, Auckland.

Paipera, 2/6, 3/6, 4/6, me te pane kingi 1 - Kawarata me nga ipoko a hahamarama 2/6 3 - 4/6, me te pane kingi 3d.

Kawarata faka, me nga wahata 2/-, 2/6, 3/-, 3/6, 4/-, me te pane kingi, 3d.

NGA HUA KAREAO MA TA TATOU MANU

- 5/- Nepia te Atu, Haroto Tikini, Hone Paapa
- 7/6 Huta Park
- 1/- Mrs. Woodbine Johnston.